

ÚZEMNÍ STUDIE KRAJINY

Ing. arch. Vladimír Dujka

20. Celostátní konference o územním plánování a stavebním řádu

Ostrava, 5. – 6. listopad 2015

OBSAH PREZENTACE

I. Legislativní a strategická východiska pro zpracování územní studie krajiny

- Zákon o ochraně přírody a krajiny
- Evropská úmluva o krajině
- Stavební zákon

II. Územní studie krajiny

- Předmět a cíle zpracování ÚSK
- Účel a forma zpracování a možnosti využití ÚSK
- Další možnosti využití ÚSK
- Požadavky na zpracování ÚSK
- Etapy zpracování ÚSK
- Související problémové okruhy zpracování ÚSK

**LEGISLATIVNÍ A STRATEGICKÁ
VÝCHODISKA PRO ZPRACOVÁNÍ
ÚZEMNÍ STUDIE KRAJINY**

**Zákon č.
114/1992
Sb.**

**Evropská
úmluva o
krajíně**

**Zákon č.
183/2006
Sb.**

I.1

Zákon č. 114/1992 Sb.,
o ochraně přírody a krajiny

ZÁKON Č. 114/1992 SB., O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY (1)

Charakteristika

- Zákon vychází zejména ze zásad **prevence, předběžné opatrnosti, udržitelného využívání přírodních zdrojů, integrované ochrany** ad.
- **doplňuje dřívější konzervační přístup** k ochraně dochovaného přírodního prostředí **aktivním přístupem za účasti jak státu, tak soukromých osob**, často vlastníků pozemků či nevládních ekologických sdružení
- Na zákon **navazuje řada dalších právních norem** s víceméně přímým vztahem k ochraně přírody

ZÁKON Č. 114/1992 SB., O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY (2)

§ 2 odst. (1)

- **Ochranou přírody a krajiny** se podle tohoto zákona rozumí dále vymezená **péče státu a fyzických i právnických osob** o volně žijící živočichy, planě rostoucí rostliny a jejich společenstva, o nerosty, horniny, paleontologické nálezy a geologické celky, péče o ekologické systémy a krajinné celky, jakož i **péče o vzhled a přístupnost krajiny**

ZÁKON Č. 114/1992 SB., O OCHRANĚ PŘÍRODY A KRAJINY (3)

§ 2 odst. 2

Ochrana přírody a krajiny podle tohoto zákona se zajišťuje zejména

- a) ochranou a **vytvářením územního systému ekologické stability krajiny,**
- g) **spoluúčastí v procesu územního plánování** a stavebního řízení s cílem prosazovat vytváření ekologicky vyvážené a esteticky hodnotné krajiny,
- h) účastí na **ochraně půdního fondu,** zejména při pozemkových úpravách,
- i) **ovlivňováním vodního hospodaření v krajině** s cílem udržovat přirozené podmínky pro život vodních a mokřadních ekosystémů při zachování přirozeného charakteru a přírodě blízkého vzhledu vodních toků a ploch a mokřadů,
- j) **obnovou a vytvářením nových přírodně hodnotných ekosystémů,** například při rekultivacích a jiných velkých změnách ve struktuře a využívání krajiny,
- k) ochranou krajiny pro **ekologicky vhodné formy hospodářského využívání, turistiky a rekreace.**

I.2

Evropská úmluva o krajině

EVROPSKÁ ÚMLUVA O KRAJINĚ (1)

Článek 1 – Definice

- **Krajina** znamená část území, tak jak je vnímána obyvatelstvem, jejíž charakter je výsledkem činnosti a vzájemného působení přírodních a/nebo lidských faktorů.
- **Cílová charakteristika krajiny** znamená přání a požadavky obyvatel týkající se charakteristických rysů krajiny.
- **Ochrana krajiny** znamená činnosti směřující k zachování a udržení význačných nebo charakteristických rysů krajiny, odůvodněné její dědičnou hodnotou, vyplývající z její přírodní konfigurace a/nebo z lidské činnosti.
- **Plánování krajiny** znamená činnosti s výhledem do budoucna, které mají za cíl zvýšení hodnoty, obnovu nebo vytvoření krajiny.

EVROPSKÁ ÚMLUVA O KRAJINĚ (2)

Vymezení a hodnocení

Za aktivní účasti zainteresovaných stran, v souladu s článkem 5 c, a za účelem zlepšení úrovně znalosti svých krajín se každá Strana zavazuje:

- **vymezit** své vlastní typy krajiny na celém svém území
- **analyzovat** jejich charakteristiky, síly a tlaky, které je mění
- **zaznamenávat** jejich změny
- **vyhodnotit** takto vymezené krajiny s ohledem na zvláštní hodnoty, které **jsou jim připisovány** zainteresovanými stranami a dotčeným obyvatelstvem

(Evropská úmluva o krajině, Článek 6 - Zvláštní opatření; bod C (1) Vymezení a hodnocení)

EVROPSKÁ ÚMLUVA O KRAJINĚ (3)

Cílové charakteristiky krajiny

Každá Strana se zavazuje, po konzultaci s veřejností v souladu s článkem 5 c, **definovat cílové charakteristiky krajiny pro vymezené a vyhodnocené krajiny.**

(Evropská úmluva o krajině, Článek 6 - Zvláštní opatření; bod D – Cílové charakteristiky krajiny)

EVROPSKÁ ÚMLUVA O KRAJINĚ (4)

Doporučení CM/Rec(2008)3 Výboru ministrů členským zemím **o pokynech pro implementaci Evropské úmluvy o krajině** (přijaté Výborem ministrů 6. února 2008 na 1017. setkání zástupců ministrů)

II.2.2. Definice cílových charakteristik krajiny

- **Každá strana se zavazuje**, po konzultaci s veřejností v souladu s článkem 5 c, **definovat cílové charakteristiky krajiny** pro identifikované a posouzené krajiny.” (článek 6 Evropské úmluvy o krajině - Zvláštní opatření)

II.2.3. Účast veřejnosti, zvyšování povědomí, vzdělávání, výchova

- “**Každá strana se zavazuje: zavést postupy pro účast široké veřejnosti**, místních a regionálních orgánů a jiných stran, které jsou zainteresovány na definování a provádění krajinných politik zmiňovaných v odstavci b výše;” (Článek 5 Evropské úmluvy o krajině - Všeobecná opatření)

I.3

Zákon č. 183/2006 Sb.,
o územním plánování a stavebním řádu

§ 18 SZ – CÍLE ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ (1)

- (1) Cílem územního plánování je **vytvářet předpoklady** pro výstavbu a pro **udržitelný rozvoj území**, spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé **životní prostředí**, pro **hospodářský rozvoj** a pro **soudržnost společenství obyvatel území** a **který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích.**
- (2) Územní plánování zajišťuje předpoklady pro udržitelný rozvoj území soustavným a **komplexním řešením účelného využití a prostorového uspořádání území** s cílem dosažení obecně prospěšného **souladu veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území**. Za tím účelem sleduje společenský a hospodářský potenciál rozvoje.

§ 18 SZ – CÍLE ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ (2)

- (3) **Orgány územního plánování** postupem podle tohoto zákona **koordinují veřejné i soukromé záměry změn v území**, výstavbu a jiné činnosti **ovlivňující rozvoj území a konkretizují ochranu veřejných zájmů** vyplývajících ze zvláštních právních předpisů
- (4) Územní plánování **ve veřejném zájmu chrání a rozvíjí přírodní, kulturní a civilizační hodnoty území**, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. **Přitom chrání krajinu jako podstatnou složku prostředí života obyvatel a základ jejich totožnosti**. S ohledem na to určuje podmínky pro hospodárné využívání zastavěného území a **zajišťuje ochranu nezastavěného území a nezastavitelných pozemků**. Zastavitelné plochy se vymezují s ohledem na potenciál rozvoje území a míru využití zastavěného území.

NÁSTROJE ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ

Zákon č. 183/2006 Sb. (stavební zákon)

Územně plánovací
podklady

Politika územního
rozvoje

Územně plánovací
dokumentace

Územně
analytické
podklady

Územní
studie

Zásady územního
rozvoje

Územní plán

Regulační plán

ZPŮSOB A MOŽNOSTI UPLATŇOVÁNÍ JEDNOTLIVÝCH NÁSTROJŮ ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ V RÁMCI PROCESU PLÁNOVÁNÍ KRAJINY

Stavební zákon	§ 18/4 SZ	Územní plánování (...) chrání krajinu jako podstatnou složku prostředí života obyvatel (...)
Územně analytické podklady	§ 4/1/ a) vyhl. 500/2006 Sb.	(...) obsahují: podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území zahrnující zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, jeho hodnot , limity využití území, zjištění a vyhodnocení záměrů na provedení změn v území
Politika územního rozvoje ČR	Článek (14) PÚR	Zachovat ráz jedinečné urbanistické struktury území, struktury osídlení a jedinečné kulturní krajiny, které jsou výrazem identity území, jeho historie a tradice (...)
Zásady územního rozvoje	Příl. č. 4 - I/1/ f); vyhl. 500/2006 Sb.	- stanovení cílových charakteristik krajin , včetně územních podmínek pro jejich zachování nebo dosažení
Územní plán	§ 43/1 SZ	Územní plán stanoví základní koncepci rozvoje území <u>obce</u>, ochrany jeho hodnot, jeho plošného a prostorového uspořádání, uspořádání krajiny a koncepci veřejné infrastruktury ; vymezí zastavěné území, plochy a koridory (...) a stanoví podmínky pro využití těchto ploch a koridorů.
Regulační plán	§ 61/1 SZ	Regulační plán vždy stanoví podmínky pro vymezení a využití pozemků, pro umístění a prostorové uspořádání staveb veřejné infrastruktury a vymezí veřejně prospěšné stavby nebo veřejně prospěšná opatření

ÚZEMNÍ STUDIE

- územní studie patří mezi **územně plánovací podklady**
- slouží jako **podklad pro pořizování** politiky územního rozvoje a územně plánovací dokumentace a jejích změn
- slouží jako **podklad pro rozhodování** v území
- **ověřuje možnosti a podmínky změn** v území
- Územní studie navrhuje, prověřuje a posuzuje možná řešení **vybraných problémů**, případně úprav nebo rozvoj některých funkčních systémů v území, **například** veřejné infrastruktury, **územního systému ekologické stability**, které by **mohly významně ovlivňovat nebo podmiňovat využití a uspořádání území** nebo jejich vybraných částí.

ÚZEMNÍ STUDIE KRAJINY

Preambule

- **Základním koncepčním východiskem a dlouhodobým cílem** je uchování krajiny pro budoucí generace a zajištění jejího (trvale) udržitelného rozvoje.
- **Hlavním úkolem** zpracování územní studie krajiny je **vytvoření územně plánovacího podkladu** stanovujícího (vymezujícího) koncepti využívání a uspořádání krajiny v měřítku a podrobnosti odpovídající rozsahu území **obce s rozšířenou působností**, využitelného zejména pro **zpracování územních plánů** a pro konkrétní navazující realizační opatření **vedoucí k naplňování principu udržitelného rozvoje, Evropské úmluvy o krajině, Adaptační strategie EU** a k zajištění zelené infrastruktury.

Předmět a cíle zpracování územní studie krajiny

- Územní studie krajiny (ÚSK) je **územně plánovací podklad řešící problematiku krajiny**.
- Cílem zpracování územní studie krajiny je jednak vytvoření územně plánovacího podkladu sumarizující podklady pro **uchování (ochranu)** a **rozvíjení** jednotlivých **krajinných potenciálů**, jednak konkrétní **lokalizace** (průmět) možných řešení, opatření nebo námětů do území.
- Územní studie krajiny bude jedním ze základních podkladů pro **plánovací a rozhodovací činnost v krajině**.
- Územní studie by se měla uplatnit také jako jeden z nástrojů **adaptačních opatření na změnu klimatu**.
- Územní studie krajiny se bude **prioritně** zabývat/řešit **nezastavěným** územím, současně ale bude **akceptovat a zohledňovat zastavěné a k zastavění navržené (zastavitelné) území**, včetně souvisejících záměrů.
- Územní studie krajiny se bude **zabývat řešením územních deficitů v krajině** a bude **navrhovat řešení pro jejich eliminaci**, protože vlastní ochrana krajiny je poměrně velmi dobře institucionalizovaná (má výraznou legislativní podporu).

Účel a forma zpracování a možnosti využití územní studie krajiny

- Územní studie krajiny bude plnit funkci **víceúčelového širokospektrálního multioborového** podkladu, určeného **pro další projektování**, zejména zpracování (navazující) **územně plánovací dokumentace** (územního plánu).
- Územní studie krajiny bude řešit území v **rozsahu správního obvodu obce s rozšířenou působností** (SO ORP).
- Územní studie krajiny bude řešit **tématiku krajiny** v jiné podrobnosti než ÚPD, zpravidla v měřítku **1 : 10 000**, v odůvodněných případech i v měřítku **1 : 25 000**
- **Nezbytnou podmínkou** pro zpracování územní studie je **participace veřejnosti**, zejména při formulování **cílové vize krajiny**.
- **Primárním výstupem** by měly být zejména kvalifikované podklady určené pro návrh **konceptu uspořádání krajiny** a zajištění **koordinace využití území**
- Vybraná data a koncepční výstupy z územní studie krajiny budou současně využívány také při **aktualizaci územně analytických podkladů (ÚAP)** obcí/krajů, případně také jako podklad pro aktualizaci zásad územního rozvoje (**ZÚR**).

Další možnosti využití územní studie krajiny

- ÚSK je nutno chápat jako **zdroj informací pro ÚAP**, nelze ji však **zaměňovat** za samostatný specifický blok ÚAP – vedle **podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje** (zjištění a vyhodnocení stavu a vývoje území, jeho *hodnot, limitů využití území, záměrů* na provedení změn v území) a vlastního **rozboru udržitelného rozvoje území**.
- Zvážit, zda by územní studie krajiny (ÚSK) mohla mít charakter **periodicky aktualizovaného** územně plánovacího podkladu (**1 x za 4 roky** – analogicky s ÚAP).

Požadavky na zpracování územní studie krajiny

- **Základním podkladem** pro zpracování ÚSK bude **osnova**.
- Největší důraz je nutno klást na **vzájemnou kompatibilitu** jednotlivých ÚSK, protože krajina nezná administrativní hranice.
- Pro zpracování ÚSK by měly být **prioritně** použity **existující a dostupné podklady a dokumentace**, přičemž musí být provedeno jejich **zhodnocení = využitelnost pro ÚSK**. Výstupy z ověřených podkladů by měly sloužit (jako zpětná vazba) pro **doplnění ÚAP**.
- Doplnující **terénní průzkumy je třeba zpracovat vždy** (vhodné doložit komentovanými mapovými výstupy a fotodokumentací, a to nejen z důvodu prokázání, že byly skutečně provedeny).

Etapy zpracování územní studie krajiny

- **ÚVODNÍ PRÁCE** (výběrové řízení na zhotovitele, uzavření smlouvy)
  - **PŘÍPRAVNÉ PRÁCE** (sběr a vyhodnocení dat, doplňující průzkumy a rozbory, vstupní informace pro veřejnost)
  - **ZADÁNÍ** (zpracování, projednání, zveřejnění výsledného zadání)
  - **ANALYTICKÁ ČÁST** (zpracování analytické části – pracovní výstupy, spolupráce s veřejností, úprava závěrů analytické části)
  - **NÁVRH KONCEPCE** (zpracování návrhové části – pracovní výstupy, spolupráce s veřejností)
  - **VÝSLEDNÉ ŘEŠENÍ** (úprava návrhové části, vyhotovení výsledného řešení)
-
- **EVIDENCE A ZVEŘEJNĚNÍ** (zápis ÚSK do evidence ÚPP, zveřejnění ÚSK)

Související problémové okruhy zpracování ÚSK

- **OSNOVA ÚSK** (= obsahový standard dokumentace ÚSK)
  - **METODICKÝ POKYN** (= komentář osnovy)
  - **ZADÁNÍ** (zadávací dokumentace pro zpracování ÚSK)
  - **POSTUP zpracování ÚSK** (harmonogram prací = posloupnost dílčích etap zpracování)
  - Požadavky na **ZPRACOVATELSKÝ TÝM**
  - **DATOVÝ MODEL**
  - **OPONENTURA / SUPERVIZE** ÚSK a zajištění **KOORDINACE** dílčích ÚSK (Krajský úřad)
-
- Navazující činnost: **IMPLEMENTACE ÚSK** do územního plánu

Děkuji za pozornost